

Ymse akaalfor

Röter: At det var sankt samen röter for aakeren om vaaren, naar dem stod og vekla gammel aaker (fjoraaker) har eg hørt. Men det ligg nok ikkje langt attende. Da hadde aakeren med hestmakt var lite i bruk for mindre gardar og hos husmenn. Og naar ein brukte greve og tok aakeren i tigar, hadde ein godt høve til aa sankt samen. Kvar lite rot ein fram og plukke det i bøtter. Rota var vaska i bekkar og jerte krøttera, helst kua beinst i brasen. Det var al slags ugrossrot som var nokka. Det siste eg har hørt om dette, hende her i dalen for noalag 70 aar sia. I Björnslia var dem i bit for ein roar og spule mannen i Stuphauga, om aa for kjøpe seg for. Dem viste han ha høij nok. Men nei høij sell han ikkje. Men villa dem hekk all fjoraakeren hans, Kunde dem for rota. Aakeren i Stuphauga var bra full lov ugross og vi var ti ei slik knip, at vi laut prøv, fortalle ho Johanna Björnsli. Men jammen var det eit kostbart for fer id. Vi sto i to samfulde dagar brade eg og han Tore. Og det var da ein 3 - 4 bøtke med rot, naar ho var vaska. Men det var no bra for han Jo Stuphauga sa ho og lo. At det var sankt röter i skog og mark veit eg ikkje eg har hørt. Men forde kan det godt ha vore brukte langt attende. Men eg kan fortel om ei akaalforing som har vore vanleg for og kansje ikkje er godt for hilt av bruk om i seine vaaran.

Da goa poa beitskoyen

Da sjera beit: Det er björkkvist fra smaabjörk.
Tein tek poa lag sommo slags kvist som i lauvskoy.
Men det er om vaaren, för björka sett knoppar. Boade
Rii og smoafe, ja enda til hesten et beit noar kan
bli godde nok... Tey er soa soollen og kan bit kvist
er eit gammull ordtak. Kvisten bli skaare brade
med sigd og kniv og brare heim ti laug. Men aa
sjera sey ein lang mjuk björkakvost med ei klüft
i og leggja beit. Böra i er nok den eigentlige game
moaten. Beretvisten kallad „Sveggja“ og har varre
bitka baade aat höj, lauv, ved og beit og anna
som var tungt (Ikkje alle ka raad til eit laug)

Enno ei attaalfoering: Da fjinn fjinn.

I Smoaunge som ikkje vart sleze siste aare
(attstö:eng) Kan ein plukke fjörgrase om vaaren
legg det i sekke og brar det heim. Seitt Kan ein
bejime med soadnat marka er ber. Sid det soa
laug at nej grov Rjinn oppi, er det sjöbrakt
mer gogu ti det. Sjer ein det til kakkels somer
med höj og sett til mjöl, er det eit bra hjelpefor.
Nos smoafolk med lite raad trur og dette har
varre vanleg heilt til mjöl. Dette fjörgrase kallon
„Fjinn“. Da sjera frisk blaaberlöng aa kakk det
aa blaun det med Fjinn goar og an. Men no er
nok denne moaten aa fore poa poalag bortkoma.

11 no

Tang og Turre.

Om dette emne har eg lite aa føle. Uemne er ei fjordbygd. Men eg har likevel ikkje brudd soa nure sjöen at eg har sett stort av det. Men at dem „laag paa Turre-fjóra“ om vaaran har eg ofte høiit sagt. Og likeins at fiskavfall er brukta som Røttern at veit eg godt. Avfall laut „Forvillast“ for eit opkrok for det kunde brukast. Store grøfjer slo nok paa ein brannfol i kjøkkenmuren. Skorstein eller i eit eldhus. Avfall Mer Sildvestking og smaa sild var og brukta paa somo noaden. Men det smaa Ra nok sild av Künjölka naar dem brukta mjøkjø skitt. Både smaafe grise og høner har varre mjøkjø föra med slikt avfald, den tid smaa silda ikkje var aa for sett. Men her og er det verk omstjøffe.

Skar: Det er eit arbeid som soa aa sei høiit til paa Krar mands gard for. Men no künz eg knopt det finds. Mannfolka Røier keim lass paa lass av rogn og asp, skar det op i smaa „Romma“ poulag ein halv mlk. lang. Soa kunde ein setta i eldhuset i fjöse eller og inne i stua aa skava: Somme ha lange eggjærn med eit skaft paa paa ende som dem brukta til aa sjera skava av bærken av Romman. Men mange brukta bere ein toll-kniv. Skave var jove Rua i boasen. Jula fik „Romman“ inni „gadin“ aal seg og skava sjöe. Ua ha skave i bolho og skö paa lilegran salt og mijal, var sjölosakt det best. Björkastav kunde og gaa an om det var iung björk. Men krötta lika det mindre. Slikt var og bere nød for om vaaran.

Smokakka teine (brisk, har og varre brúka som
 for. Velst varð teinin koka og bera laugen jöfva Rúa.
 teinlaug. Slik laug var brúka til að halda rein
 alle betoppa som laut brúka for mjólkmat slik
 som mjólkbrúka rindalla sjörstamp veltoppa
 og mjólkbotto, ja hit og með silen som var av
 the heilt til for ein sósar sin. Teit gamelt veltak
 forá Vennuom ein varð bedan om að kjúps meg
 i raeva: „Ja du for einlaug ho föst“

Sörp:

Nú at sörp (kakka hoy og halva) varð koka
 har eg alder hænt. Men i gamle dagar var det
 vanleg að sloa kokande vatni over sörpstamper
 om kvelden. Om morgun nor Rúa ha ele sörpa
 fik dem laugen til drik.. Sörplaug. Kjúr eller
 smrafe som nijleg ha kalva leinma eller kjia
 she dagar idag ikkje ha kold drik.

At hestmókk har vorre brúka til króter-
 mat i Vennu, har eg ikkje finnt ut. Slik har
 eg alder hænt nemt. Men at det varð brúka
 som for i Pennbú i gamle dagar har eg hænt.

Til grismat har det vorre mjúkjú brúka að
 finnt rognber. Best að ikkje finnt mer isend end
 grisen et op. Ystle rognbrúkan har og grisen eta.
 Torf og blom (orngras) har og goa en nor det er
 ferkt. Að sloa „gærdtoe“ det fine lilla gras som veko
 þoa hine, alline fjósveggen og der det ikkje bli
 nedkódd er og vanleg til grismat. Men bera ferkt,
 Gammet moale. 2915 Gvri Lomvenda 2915